

МВС УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ПРЕДСТАВНИЦТВО ФОНДУ ГАНСА ЗАЙДЕЛЯ В УКРАЇНІ

**МЕДІАЦІЯ В СУДОВІЙ, ПРАВООХОРОННІЙ
ТА ПРАВОЗАХИСНІЙ СИСТЕМАХ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(30-31 травня 2019 року)

Одеса – 2019

УДК 347.9:347.127.15(08)
М42

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Медіація в судовій, правоохоронній та правозахисній системах:
М42 матеріали міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 30-31 травня 2019 р.
— Одеса: ОДУВС, 2019. — 253 с.

УДК 347.9:347.127.15(08)

*Прудка Л. М.,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології та педагогіки ОДУВС*

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МЕДІАТОРА

Професійна компетентність медіатора полягає в сукупності знань, навичок, особистісних особливостей, перш за все, інтелектуальних і емоційно-мотиваційних, а також здатності до управління конфліктною ситуацією.

Вивчаючи структуру медіативної компетентності, можна виділити наступні групи умінь і навичок:

1. Психологічна здатність медіатора керуватися в процесі медіації основними принципами процедури, де особливо важливу роль відіграє неупередженість і нейтральність. Ця група включає в себе набір технік і прийомів саморегуляції, навички профілактики і корекції психічного зараження;

2. Уміння працювати з комунікативними технологіями:

➤ уміння встановлювати психологічний контакт та володіти технікою налагодження взаємовідносин в переговорах;

➤ уміння спиратися на структурну модель переговорного процесу і використовувати її як інструмент;

➤ уміння грамотно протистояти маніпуляційному впливу.

3. Здатність направляти процес відповідно динаміки переговорів:

➤ тематичний (послідовне дотримання процедури з урахуванням повернення, з метою прояснення нових обставин);

➤ психологічний (розрядка напруги, відхід від позиції до інтересів);

➤ груповий (від опосередкованої комунікації до відновлення прямого спілкування і укладення угоди.)

У ситуації конфліктної взаємодії в учасників формуються негативні установки по відношенню один до одного, що йспрямовує їх навикривлене сприйняття того, що відбувається, помилкові інтерпретації, порушення цілепокладання і поведінки самих учасників. Саме тому професійна компетентність медіатора включає конфліктологічну компетентність, яка є однією з найважливіших характеристик професіоналізму і включає в себе обізнаність про діапазоні можливих стратегій поведінки в конфлікті та вміння адекватно і своєчасно реалізувати їх.

Конфліктологічна компетентність - це здатність в реальному конфлікті здійснювати діяльність, спрямовану на мінімізацію деструктивних форм виникнення конфліктної взаємодії.

Безсумнівно, оволодіння конфліктологічною компетентністю є одним з основних факторів роботи ефективного медіатора.

Це, перш за все, здатність розпізнавати конфліктні явища в собі і в оточенні якомога раніше і без суттєвих перекручень; здатність розуміти динаміку і рушійні сили конфлікту і формувати оптимальну стратегію поведінки в конкретній ситуації; здатність ефективно застосовувати обрану стратегію при практичному втручанні в конфлікт.

Доконфліктологічної компетентності можна включити три конфліктологічні вміння:

➤ бачити і розуміти конфлікт;

➤ вміти прогнозувати і оцінювати наслідки конфлікту;

➤ володіти засобами діагностування, попередження та розв'язання конфлікту.

До структурних компонентів конфліктної компетентності належить:

➤ особистісний (ціннісно-мотиваційна складова: самоактуалізація, мотивація успіху і боязні невдачі; спрямованість особистості в спілкуванні; емоційна складова: емпатія; імпульсивність; комунікативний контроль);

- когнітивний (особливості сприйняття конфлікту і знання про нього);
- поведінковий (стратегії поведінки в конфлікті, уміння вирішувати конфліктні ситуації).

Слід пам'ятати, що конфлікт - це дуже динамічний і напружений процес, який дає своє наочне відображення в процедурі медіації та часто вимагає роботи з емоціями.

Р.Д. Робертс, Р. Бояцис, Дж. Меттьюс, М. Зайднерта Д.В. Люсин відзначають, що емоційний інтелект «надзвичайно важливий для деяких професій, пов'язаних зі спілкуванням». Професійна діяльність медіатора цілком і повністю відноситься до даної категорії. «Саме вміння налагоджувати контакт з людьми, підтримувати і направляти обговорення в потрібне русло, а також тактично і дипломатично підходити до вирішення розбіжностей є ключовим аспектом роботи медіатора, який можна визначити як одну з найбільш важливих його компетенцій. Робота над нею невіддільна від особистого самовдосконалення - розвитку таких емоційних характеристик, як самосвідомість, саморегуляція, мотивація, соціальна чуйність і емоційне лідерство» [2, с.18].

На даний момент існує кілька основних моделей емоційного інтелекту, авторами яких є Д. Гоулман, П. Селовея і Дж. Майєрата інш.

Під емоційним інтелектом Дж. Майєр і П. Селовея розуміють набір навичок, що мають відношення до точній оцінці, вираження своїх і чужих емоцій, а також їх використання та ефективного регулювання. Вони виділили чотири «гілки», які включають в себе набір ієрархічно організованих здібностей, пов'язаний з обробкою інформації:

1. Сприйняття емоцій
2. Підвищення ефективності емоцій за допомогою емоцій
3. Розуміння емоцій
4. Управління емоціями

Така суворя послідовність здібностей обумовлена наступною закономірністю: «Здатність розпізнавати і виражати емоції (перша «гілка») є необхідною основою для породження емоцій з метою вирішення конкретних завдань (друга «гілка»). Ці дві здібності мають процедурний характер. Вони є основою для декларативної здатності до розуміння подій, що передують емоціям і наступних за ними (третья «гілка»). Всі вищеописані здібності необхідні для внутрішньої регуляції власних емоційних станів і для успішних дій на зовнішнє середовище, що призводять до регуляції власних і чужих емоцій (четверта «гілка»)» [1, с. 186].

Високий рівень емоційної компетентності медіатора, безумовно, сприяє ефективному вирішенню конфліктної ситуації. Як пише Р. Фішер і У. Юрі, «контроль над емоційними спалахами учасників конфліктної взаємодії, виявлення і тлумачення їх істинних станів призводить до«вентилування емоцій»у протиборчих сторін і формує передумови для виникнення позитивних емоцій»[3, с. 238]. Тому для досягнення необхідних результатів, в першу чергу, потрібно гранична увага до своїх емоцій і емоцій інших людей. Важливість тут полягає не тільки в тому, щоб «виявити» емоції, а ще й в тому, щоб визнати їх законними, постаратися усвідомити їх причину, а також знайти спосіб їх конструктивно вирішити.

Медіатору важливо створити таку атмосферу, де сторони відчували б себе комфортно і були налаштовані на конструктивну роботу. Безсумнівно, знання різних психологічних технік і методик збільшують ефективність процедури медіації, саме тому багато хто вважає, що медіатор повинен володіти знаннями психології.

Таким чином, розвиток і успішне оволодіння професійними компетенціями, в тому числі емоційної і конфліктологічної, є важливою складовою роботи медіатора-практика. Навички, пов'язані з емоційним інтелектом медіатора, допомагають учасникам процесу усвідомити свої почуття і емоції, пов'язані з конфліктною ситуацією, а також створити сприятливу атмосферу довіри і співпраці, яка сприяє вирішенню конфлікту. Безсумнівно, все це складові особистості медіатора.

Список використаних джерел:

1. Гоулман Д., Бояцис Р., Макки Э. [Goleman D., Boyatzis R., McKee A.] Эмоциональное лидерство. Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта: пер. с англ. А. Лисицыной. М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. 300 с.

2. Робертс Р. Д., Мэттьюс Дж., Зайднер М. [Roberts R. D., Matthews G., Zeidner M.], Люсин Д.В. Эмоциональный интеллект: проблемы теории, измерения и применения на практике // Психология: Журнал Высшей школы экономики. 2004. Т. 1(4). С. 3-24.

3. Фишер Р., Юри У. Путь к согласию, или переговоры без поражения / Пер. с англ. А. Гореловой; Предисл. В. А. Кременюка. М.: Наука, 1992. 158 с.

Мирза С. С. ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ МЕДІАЦІЇ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ З АНГЛОСАКСОНСЬКОЇ І РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЮ ПРАВОВИМИ СІМ'ЯМИ.....	161
Мішина Ж. В. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	165
Нікітін А. А. МЕДІАЦІЯ, ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОЦЕСУ.....	167
Ніколаєв О. Т., Ніколаєва Д. О. РОЛЬ ПОСЕРЕДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УРЕГУЛЮВАННІ ЕТНІЧНИХ КОНФЛІКТІВ.....	170
Олашина А. О. МЕДІАЦІЯ У СПОРАХ ПРО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ НЕДОСТОВІРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ.....	176
Олейниченко О. М. МЕДІАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ФОРМИ ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В РАКАХ ПЛЮТНОГО ПРОЕКТУ «ПРОГРАМА ВІДНОВЛЕННЯ ДЛЯ НЕПОВНОЛІТНИХ, ЯКІ Є ПІДОЗРЮВАНИМИ У ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ».....	178
Пишна А. Г. ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ ДЛЯ УРЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПОРІВ.....	179
Піскунова О. М. ВПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ.....	184
Поліщук О. В., Славінська І. В. УГОДИ ЯК СПОСІБ ПРИМИРЕННЯ СТОРІН.....	188
Прудка Л. М., Мельниченко М. ПІДГОТОВКА МЕДІАТОРІВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СТАНДАРТ...	191
Прудка Л. М. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МЕДІАТОРА.....	194
Рак Ю. МЕДІАЦІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВИКЛИКИ.....	198
Ребриш А. С. ОСНОВНІ МОДЕЛІ МЕДІАЦІЇ В СУДОВІЙ СИСТЕМІ.....	200
Рудой К. М. РОЛЬ МЕДІАЦІЇ ПІД ЧАС УЧАСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЯХ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ.....	203